

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน
ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

A STUDY OF THE MODEL OF COMMUNICATION FOR THE MANAGEMENT
OF SUSTAINABLE TOURISM COOPERATION IN PATHUM
THANI PROVINCE

ละเอียต ขจรภัย

Laiad Kajonpai

หลักสูตรนิเทศศาสตร์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี
Communication Arts, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Than
E-mail: laiad@vru.ac.th

Received: August 16, 2018
Revised: September 3, 2018
Accepted: September 5, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และ 2) เสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ขอบเขตการวิจัย คณะผู้วิจัยศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ วัด จำนวน 9 วัด ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ วัดโบสถ์ วัดชินวราราม วัดเจติยหอย วัดศาลเจ้า วัดหงษ์ปทุมมาวาส วัดสิงห์ วัดศาลาแดงเหนือ วัดสองพี่น้อง และวัดบางนา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสนทนากลุ่มย่อย และจัดเวทีประชาคม ซึ่งทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.8 และทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ มีค่าเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร

2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดการการ

ท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

4. รูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการสื่อสารและการจัดการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือ รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และแนวนอน นอกจากนี้เป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งเที่ยวที่น่าสนใจให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

คำสำคัญ

รูปแบบการสื่อสาร การจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน

ABSTRACT

This study is an integrated research which had the objectives as follows: 1) to study the model of communication for the management of sustainable tourism cooperation in all sectors in Pathum Thani province, and 2) to propose the model of communication for the management of sustainable tourism cooperation in all sectors in Pathum Thani province. The researchers conducted a survey of historical tourist attractions in Pathum Thani which included 9 temples as follows: Wat Boat, Wat Chinwararam, Wat Chediho, Wat Sarnchao, Wat Hongpathummawat, Wat Sing, Wat Saladangnua, Wat Songpinong and Wat Bangna. A survey concerned with 400 participants who were tourists and people living in Pathum Thani. The instrument in this study consisted of questionnaire, interview, observation, focus group discussion and public hearing. The validity of the instrument (IOC) was 0.8 and the reliability was 0.76 the statistics for analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation and multiple regression.

The findings of this study were as follows:

1. The level of opinions of the public towards the model of communication was found as a whole at the highest level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) Considering each aspect, the levels of opinion were arranged from high mean to low mean as follows: the model of communication classified by ways of communication, the model of communication classified by communication channel, and the model of communication classified by characteristics of communication.

2. Overall, the level of opinions of the public towards tourism management was at the highest level ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72). As for each aspect, the results from the highest level were as follows: tourism management related to environment, tourism management related to economics and tourism management related to society and culture.

3. The level of opinions of the public towards sustainable tourism cooperation was found as a whole at the highest level ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.70) Concerning each aspect, in order of high level to low level, the results were as follows: sustainable tourism cooperation in terms of the development of tourism consciousness, sustainable tourism cooperation in terms of the development of tourism resources, sustainable tourism cooperation in terms of the development of environment in tourist attractions and tourism business.

4. The model of communication correlated with tourism management; and the model of communication and tourism management were significantly correlated with sustainable tourism at the level of .05

5. The communication model of Pathum Thani cooperative sustainable tourism management was one form that had its own direction. For example, to communicate from top to bottom, bottom to top, and horizontal direction. In addition, the one way and two way direction were another forms of the place's communication, which would support the tourism management in order to receive the organization's collaboration through both performances and activities. This included the tourism location would be promoted, that resulted to provide the cooperative tourism in long run.

Keywords

Model of Communication, Tourism Management, Sustainable Tourism Cooperation

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบัน โดยภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มในการแข่งขันธุรกิจรุนแรงขึ้นตามลำดับ เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้อง ปลอดภัย สะอาด มีการรักษา สภาพแวดล้อม และใช้การสื่อสารข้อมูลสารสนเทศในการท่องเที่ยวมากขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงต้องมีการปรับตัวเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยต้องมีการบริหาร

จัดการการสื่อสารการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะปัญหาเร่งด่วนที่ยังคงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 เพื่อกำหนดกรอบทิศทางในการฟื้นฟู กระตุ้น และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เกิดเป็นองค์รวม และบูรณาการในการทำงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในการผลักดันให้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสมดุล ความยั่งยืนโดยชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยจะคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับสภาพชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วิถีชีวิต และมีการสื่อสารให้ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในแง่ของการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น โดยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อประสานสัมพันธ์ และสร้างการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน รวมทั้งมีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวและสังคม ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของคน และแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้การสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ และจากการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทำให้แหล่งท่องเที่ยว และสังคมไทยได้รับผลกระทบทั้งแง่บวกและแง่ลบ ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารจึงถูกนำมาใช้เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนา แก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ ตลอดจนการสื่อสารยังเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Gamble & Gamble, 1999) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวูด (Wood, 2000) ที่ว่ามนุษย์ใช้เวลาในการสื่อสารมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ หรือในการทำกิจกรรมก็มีการสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้อง รวมทั้งรูปแบบการสื่อสารทำให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเวลาเดียวกันและต่อเนื่องกัน และส่งผลซึ่งกันและกันตลอดเวลาในกระบวนการสื่อสาร ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารนอกจากจะเกี่ยวข้องกับทุกคนในแหล่งท่องเที่ยว ยังเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นที่อยู่นอกแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดล้วนต้องอาศัยการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการสนองตอบความต้องการ ความพึงพอใจ และการสร้างหรือธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมทั้งการสื่อสารยังเป็นพื้นฐานของสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นของสังคมทำให้สังคมดำรงอยู่อย่างสงบสุข ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม (Smith. (Ed), 1966)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ารูปแบบการสื่อสารมีความสำคัญกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วม และคงอยู่อย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยรูปแบบการสื่อสารมาช่วย ในด้านการจัดการและดำเนินการแหล่งท่องเที่ยว เริ่มตั้งแต่ผู้ส่งสารจะใช้รูปแบบการสื่อสารที่จะนำพา

ข่าวสารผ่านช่องทาง ไปยังผู้รับสารเพื่อให้ได้รับความร่วมมือ หรือเกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของเดวิด เค เบร์โล (Berlo, 1960) จะต้องศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสารที่สำคัญของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร นอกจากนี้ยังต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ

จากสภาพปัญหาด้านการสื่อสาร การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจในการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีรูปแบบการสื่อสารแบบใด
2. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวด้านใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี และประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,889,477 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน โดยใช้หลักการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamene, 1973) มีค่าความคลาดเคลื่อนของการกำหนดตัวอย่างที่ช่วงระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงสำคัญ ได้แก่ 1) คณะกรรมการของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าอาวาส พระภิกษุ คณะกรรมการวัด 2) ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 3) ปราชญ์ชาวบ้านหรือประชาชน 4) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดปทุมธานี 5) ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ได้แก่ ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี จำนวน 10-15 คน และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group) คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน 6-12 คน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของ รูปแบบการสื่อสาร และการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี นอกจากนี้ในการเลือกพื้นที่ศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกดังนี้ คือ การค้นหาข้อมูลทางเว็บไซต์การท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี จากการลงพื้นที่สำรวจทำให้ได้ข้อค้นพบ

เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยว การมีคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัด พิจารณาแหล่งท่องเที่ยวจากวัดที่มีประเพณีขามอญและมีความต่อเนื่องชัดเจน รวมทั้งมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ยาวนาน สามารถเป็นตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นของวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงมีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการของแหล่งท่องเที่ยว ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการตรวจสอบและพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย และสร้างเครื่องมือตามองค์ประกอบโครงสร้างของตัวแปร และมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและคัดเลือกข้อมูลที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation method) และการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ขั้นที่ 5 รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นการนำเสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี สรุปดังนี้

รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 25-35 ปี สถานภาพส่วนใหญ่เป็นโสด จำนวน 204 คน รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 198 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 226 คน และส่วนใหญ่ทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 140 คน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารการท่องเที่ยวในลักษณะที่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร และลักษณะตามช่องทางของข่าวสารเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ

รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งแสดงดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รูปแบบการสื่อสาร	การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว	การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยว	การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว	การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว	การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว
จำแนกตามทิศทางการติดต่อสื่อสาร						
Pearson Correlation	.554	.554	.554	.554	.554	.554
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร						
Pearson Correlation	.323	.323	.323	.323	.323	.323
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร						
Pearson Correlation	.566	.566	.566	.566	.566	.566
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร						
Pearson Correlation	.528	.451	.519	.542	.537	.542
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400

จากตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า รูปแบบการสื่อสาร ประกอบด้วย จำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ ในการสื่อสาร จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามช่องทางของข่าวสารกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วม ทางการท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำจนถึงปาน กลาง

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
	การพัฒนา ทรัพยากร การท่องเที่ยว	การพัฒนา สิ่งแวดล้อมใน แหล่งท่องเที่ยว	การพัฒนา ธุรกิจท่องเที่ยว	การพัฒนา การตลาดท่องเที่ยว	การพัฒนา การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว	การพัฒนา จิตสำนึกทางการท่องเที่ยว
มิติด้านสิ่งแวดล้อม						
Pearson Correlation	.539	.539	.539	.539	.539	.539
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม						
Pearson Correlation	.582	.582	.582	.582	.582	.582
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
มิติด้านเศรษฐกิจ						
Pearson Correlation	.583	.430	.603	.578	.549	.456
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400

จากตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า การจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มิติด้านเศรษฐกิจกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กัน ในระดับต่ำจนถึงปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการจัดการการท่องเที่ยว

รูปแบบการสื่อสาร	การจัดการการท่องเที่ยว		
	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม	มิติด้านเศรษฐกิจ
จำแนกตามทิศทางการสื่อสาร			
Pearson Correlation	.554	.554	.554
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000
N	400	400	400
จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร			
Pearson Correlation	.323	.323	.323
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000
N	400	400	400
จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร			
Pearson Correlation	.566	.566	.566
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000
N	400	400	400
จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร			
Pearson Correlation			
Sig (2-tailed)	.469	.566	.535
N	.000	.000	.000
	400	400	400

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการจัดการการท่องเที่ยว พบว่ารูปแบบการสื่อสาร ประกอบด้วย จำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำจนถึงปานกลาง

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือ รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และแนวนอน นอกจากนี้เป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของข่าวสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งส่งผลกระทบทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

1. รูปแบบการสื่อสาร ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง เช่น เจ้าอาวาสสั่งการไปยังพระลูกวัด เจ้าอาวาสสั่งการไปยังกรรมการวัด การสื่อสารจากล่างขึ้นบน เช่น พระลูกวัดหรือกรรมการวัดนำเรื่องเสนอเจ้าอาวาส ชาวบ้านนำเรื่องไปแจ้งหรือร้องเรียนกับเจ้าอาวาส การสื่อสารตามแนวนอน เช่น พระลูกวัดหารือกับพระลูกวัดหรือกรรมการวัด ในการจัดกิจกรรม กรรมการวัดหารือกับกรรมการวัด และการสื่อสารข้ามสายงาน เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัดหารือกับเจ้าอาวาสเรื่องการจัดกิจกรรม เจ้าอาวาสขอความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวภายในวัด จะเป็นรูปแบบการสื่อสารข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดหรือแหล่งท่องเที่ยว สามารถเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของผู้ที่ทำการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดวิด เค เบอร์โล (Berlo, 1960) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารจะในลักษณะใดก็ตามของผู้ส่งสารขึ้นอยู่กับลักษณะของปัจจัยย่อยของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทศนคติ ความรู้ ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรมซึ่งในการสื่อสารอาจจะมีลักษณะที่เป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบนตามแนวนอน หรือข้ามสายงานก็ได้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hintow (2010) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบการสื่อสารสองทางแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสารจากล่างขึ้นบนและการสื่อสารแนวระนาบเป็นการสื่อสารผ่านทางกิจกรรมเพื่อสังคม ร่องลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 ที่ว่ารูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเดวิด เค เบอร์โล (Berlo, 1960) กล่าวว่า ช่องสารเป็นตัวกลางในการนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร และช่องสารยังเป็นพาหะของสิ่งที่นำสารไปสู่ประสาทรับรู้ทั้ง 5 ของมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรอนงค์ สวัสดิ์ และรชชพร โกมลเสวิน (Swasburi & Komolsevin, 2009) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น กล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากันระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับชาวบ้าน การสื่อสารโดยผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ และการประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากแนวความคิดของเดวิด เค เบอร์โล และอรอนงค์ สวัสดิ์ และรชชพร โกมลเสวิน มีความสัมพันธ์กันในเรื่องของรูปแบบการสื่อสารและองค์ประกอบการสื่อสาร เริ่มจากผู้ส่งสารคือนักการเมืองท้องถิ่นทำการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นการนำสารผ่านช่องทาง โดยใช้รูปแบบทางการ และไม่เป็นการกับชาวบ้านที่เป็นผู้รับสาร

2. การจัดการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการเพื่อให้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Esichaikul (2014) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีเครื่องมือในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ชีตความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าขาดความสมดุลจะก่อให้เกิด

ผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pongsakornrungsil (2014) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริการและให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 1 ที่ว่า การจัดการการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจในองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวนั้นจะต้องพิจารณาในแง่ของการประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งหลักการการจัดการท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาทรัพยากรที่โดดเด่นของชุมชน นำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Esichaikul (2014) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของตลาดท่องเที่ยวและเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรพิจารณาแนวทางการจัดการเกี่ยวกับการสรรหาทรัพยากรและผลผลิตทางเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนได้เสียควรร่วมมือในการสรรหาทรัพยากรที่โดดเด่นของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย นอกจากนี้การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

3. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยการปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผลให้ทรัพยากรไม่เสื่อมโทรมทำให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chitthawattana & Sikhamapa (2014) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมุ่งเน้นให้มีการพัฒนา ลักษณะที่เป็นการบูรณาการ ทำให้เกิดเป็นองค์รวมคือ มีองค์ประกอบหลายด้านมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะเป็นดุลยภาพ ซึ่งองค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรัก ห่วงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ngamyinyong & Silanoi (2017) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะมีชุมชนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยการประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนา มีการปรึกษาหารือและผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างกฎกติกาให้คนภายในพื้นที่ชายของ ประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรมทุกครั้ง

ส่วนภาครัฐมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกสาธารณะกับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีการวางแผนการพัฒนา

แหล่งท่องเที่ยวด้วยการจัดประชุมร่วมกันของภาครัฐและชุมชน ร่วมรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วนให้ตระหนักรักษาคุณภาพ รวมถึงรักษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยการบริการอย่างยุติธรรมและมีการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวร่วมกัน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 1 ที่ว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Chitthawattana & Sikhamapa (2014) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเยือนพร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เกิดความสวยงามและมีคุณค่ามากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ngamyingsyong & Silanoi (2017) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือนั้นจะมีการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยการจัดประชุมร่วมกันของภาครัฐและชุมชน เพื่อร่วมรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม รวมถึงให้ตระหนักในการรักษาคุณภาพของทรัพยากร โดยมีการวางแผนการจัดการ การอนุรักษ์และคงอัตลักษณ์รูปแบบวิถีชีวิตไว้ และต้องกระจายรายได้ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วนของชุมชน และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลต่าง ๆ

4. รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า รูปแบบการสื่อสาร ได้แก่ จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร และจำแนกตามช่องทางของข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hintow (2010) ศึกษาแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การเสริมศักยภาพการสื่อสารชุมชนด้วยรูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนเพิ่มขึ้น เห็นความสำคัญของป่าไม้ และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเพิ่มขึ้น

การจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม และมิติด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวความคิดของชาร์ปเลย์ ริชาร์ด (Sharpley Richard, 2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้รับผิดชอบการพัฒนาและผู้ประกอบการธุรกิจควรคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมอย่างเหมาะสม ประหยัดและคุ้มค่า การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม

และวัฒนธรรม โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมโดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก พร้อมทั้งสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรในท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนการซื้อสินค้าโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) ที่ผลิตจากคนในท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น ทำให้เกิดรายได้เสริมหมุนเวียนอยู่ในท้องถิ่นแห่งนั้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ Esichaikul (2014) มอร์ฟอर्थ และมุนท์ (Mowforth and Munt, 2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสัมพันธ์กับความสมดุลของ 1) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวพร้อมทั้งบำรุงรักษาระบบนิเวศและกระบวนการที่จำเป็นของระบบนิเวศ รวมทั้งการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ 2) การให้ความเคารพความแท้จริงของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นเจ้าภาพการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นและที่ยังมีชีวิตอยู่ และคุณค่าประเพณี และมีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมนานาชาติและก่อให้เกิดความอดทนและอดกลั้นและยอมรับความคิดเห็นหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 3) การก่อให้เกิดความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตในระยะยาวได้ ซึ่งเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการจ้างงานที่มั่นคง โอกาส การสร้างรายได้ และบริการสังคมแก่ชุมชนเจ้าภาพและมีส่วนช่วยในการบรรเทาปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Pongsakornrungsil (2014) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา มุ่งเน้น การส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยชุมชนมีการบริหารการท่องเที่ยว แบบมีส่วนร่วม มีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจน การรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hunnark (2016) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ เป็นเส้นทางเรียนรู้ประวัติศาสตร์อันยาวนานที่ทุกคนเข้าถึงได้ภายในวันเดียวแห่งแรกของประเทศไทย เน้นการจัดการด้านกายภาพ อนุรักษ์ ดูแล รักษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการจัดการด้านทัศนียภาพ รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก อีกทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ให้กับนักท่องเที่ยว ผู้สนใจ และคนในชุมชน ได้ร่วมเรียนรู้ ศึกษา ตลอดจนสร้างสรรค์กิจกรรมรูปแบบใหม่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ ความมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว

ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือรูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และแนวนอน นอกจากนี้ยังเป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้ จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยส่งผลทำให้การท่องเที่ยวเกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัยศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีรูปแบบการสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อโซเชียลมีเดียให้มาก เพราะเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง ในด้านความสะดวก ความรวดเร็ว และปริมาณข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารระหว่างกัน

1.2 การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และไม่ส่งผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

1.3 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในด้านการพัฒนาจิตสำนึกนักท่องเที่ยว โดยสถานที่ท่องเที่ยวควรสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

1.4 นโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดทำขึ้นต้องส่งเสริม สนับสนุนและเอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแผนการสื่อสาร เทคนิคการสื่อสาร และการบูรณาการจัดทำแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.2 บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และอื่น ๆ ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว

2.3 ศึกษาแนวทางส่งเสริมให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้มากขึ้น

References

- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Chitthawattana, B. & Sikhamapa, P. (2014). *kānphatthana kānthōṅgthīeo bæp yangyūn* [Sustainable tourism development]. 2nd ed. Bangkok: Dharmasarn Printing Company Limited.
- Esichaikul, R. (2014). *kānchātka kānthōṅgthīeo chapho thāng* [Niche tourism management]. Nonthaburi: The Office of the University Press Sukhothai Thammathirat Open University.
- Gambl, T. K. & Gamble, M. (1999). *Communication works*. 6th ed. Boston: McGraw-Hill.

- Hintow, B. (2010). rūpbæp kāsūsān yāng mī sūān rūām khōng chāobān phūā kānchatkān pā chumchon yāng yangyūn kōṛānī pā chumchon tambon ‘ibun ‘amphœ lom sak čhangwat phet būn [A participatory communication patterns about sustainable community forest management: a case study of tambon tha-i-boon, lomsak district, Phetchabun province]. Phetchabun Rajabhat University.
- Hunnark, C. (2016). kānphatthana kānthōngthīeo chœng prawattisāt nai čhangwat samut songkhram [The development of historical tourism in Samut Songkhram province]. **Academic Services Journal, Prince of Songkla University**. 27(1), 39-46.
- Mowforth, M. and Munt, I. (2009). **Tourism and Sustainability: Development, Globalization and New Tourism in the third World**. 3rd ed. London: Routledge.
- Ngamyinyong, N. & Silanoi, L. (2017). nœothāng kānphatthana kānthōngthīeo yāng yangyūn chumchon bōriwēn rim fang khōng damnoēn saduāk nai čhangwat samut sākōṇ læ čhangwat rāt burī [Guidelines on sustainable tourism development at the lakhacomunity on the banks of damnoensaduak canal in samutsakhonand Ratchaburi provinces]. **Dusit Thani College Journal**. 11(1), 149-166.
- Pongsakornrungsil, P. (2014). kānchatkān kānthōngthīeo chumchon yāng yangyūn : kōṛānī suksā bān khōk khrai čhangwat Phangngā [The management of sustainable community-based tourism: the case of ban kokekrai, phang nga province]. *Journal of Education Veridian E-journal*. 7(3), 650-665.
- Sharpley, Richard. (2009). **Tourism Development and the Environment: beyond Sustainability**. London: Earth Scan.
- Smith, A. G. (Ed.). (1966). **Communication and culture: Reading in the codes of human interaction**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Swasburi, O. & Komolsevin, R. (2009). rūpbæp kāsūsān khōng nakkānmūāng thōngthin [Communication forms of local politicians]. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences**. 29(4), 41.
- Wood, J. T. (2000). **Communication in our lives**. 2nd ed. Belmont, CA: Wadsworth.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An introduction analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row Publication.